

Qaabka wax-ka-qabashada rabshadda, cagajuglaynta, xadgudubka iyo takoorka ee waxbarashada aasaasiga ah ee magaalada Jyväskylä

Qof kasta oo ka qaybqaata waxbarashada wuxuu xaq u leeyahay deegaan waxbarasho oo ammaan ah. (Pol 29 §)

Qodobka 25§ ee xeerka daryeelka carruurta - waajibka in laga sameeyo wargelin daryeelka carruurta iyo wargelin dambiyada.

Ka hortagga iyo wax-ka-qabashada hore

1. Qorsheynta iyo nidaamsanaanta

- Maamulaha iskuulka ayaa si qorsheysan u hoggaamiya hawlaha ka hortagga rabshadda, cagajuglaynta, xadgudubka iyo takoorka.
- Iskuul kasta waxaa lagu aasaasaa koox ama waxaa loo magacaabaa qof mas'uul ah oo isku dubarida kuna shaqeeya ka hortagga rabshadda, cagajuglaynta, xadgudubka iyo takoorka. Mas'uulkaasi waa xubinta kooxda daryeelka ardayda ee wadajirka ah.
- Qorshaha sannad-dugsiyeedka iskuulka waxaa lagu qoraa mas'uuliyiinta arrimahaas, ujeedooyinka, qaababka wax-qabadka, iyo qiimeynta dhammaadka xilliga.
- Xeerarka iskuulka, tilmaamaha dabeecadda, iyo qorshayaasha sinnaanta iyo fursad siman iyo habraacyada lagu dhaqmo ee ka hortagga rabshadaha, cagajuglaynta, dhibaataynta iyo takooridda waxaa lala wadaagaa ardayda, waalidiinta iyo shaqaalaha.
- Qorshaha sinnaanta iyo fursad siman waxaa lagu qoraa siyaasad cad oo lagu dhisayo jawi is-ixтираam iyo is-qaddarin leh.

2. Xoojinta midnimada bulshada iskuulka

- Xirfadaha dareenka, amniga, iyo is-dhexgalka waxaa lagu barto qayb ka mid ah qorshaha sannadeedka caafimaadka iyo daryeelka ardayda iyo xaaladaha maalinlaha ah.
- Shaqaaluhu si ula kac ah ayuu u taageeraa is-dhexgalka kooxaha iyo xiriirka dhexdooda si loo yareeyo kelinimada.
- Bulshada iskuulka waxay dhiirrigelisaa aragtida wanaagsan, is-dhexgal togan iyo dhiirrigelinta jawaab celin togan iyo dhisidda dhaqan-hawleedka ixtiraama kala-duwanaanshaha
- Shaqaaluhu waxay ka wada hadlaan mawduuca casharrada, sidoo kalena waxay si wadajir ah ula abaabulaan ardayda maalmo iyo toddobaadyo mawduucyo gaar ah leh.
- Ardaydu waxay leeyihiin door firfircoon oo ku aaddan hawlaha xoojiya wadajirka bulshada iyo nolol-wanaagga, sidoo kalena ka qayb qaataan ka hortagga rabshadaha, cagajuglaynta, dhibaataynta iyo takooridda iyagoo maraya xilal iyo masuuliyado kala duwan.
- Shaqaaluhu waxay dhisaan iskaashi ku dhisan is-dhexgal iyo kalsooni oo ay la yeeshaan mas'uuliyiinta.
- Kooxda wadajirka ah ee daryeelka ardayda waxay si qorsheysan u hormarisaa wanaagga iyo amniga bulshada iskuulka.

3. Iskuul ammaan ah

- Rabshad nooc kasta ha ahaatee lama aqbalo. Shaqaalaha iskuulka si nidaamsan ayay uga falceliyaan habdhaqan kasta oo aan habboonayn.
- Bulshada iskuulka dhexdeeda waxaa si dhaliil leh loo qiimeeyaa qiyamka iyo xeerarka bulshada, waxaana marka loo baahdo wax laga beddelaa si loo hubiyo in xubin kasta oo bulshada ka mid ah loo aqbalo loona qadariyo shaqsi ahaan sida uu yahay.
- Ardaydu waxay fahmaan waxa ay ka dhigan yihiin rabshadda, cagajuglaynta, dhibaataaynta iyo takooridda, waxayna yaqaaniin sida loo farageliyo xaaladahaas, isla markaana ay uga warbixiyaan shaqaalaha.
- Shaqaaluhu waxay aqoonsadaan calaamadaha muujinaya in ardaygu uu la kulmay rabshad, cagajuglayn, dhibaataayn ama takoorid, waxayna arrinta kala hadlaan ardayga iyo mas'uulka.
- Shaqaaluhu waxay helaan tababar ku saabsan waxyaabaha ku jira qaab-hawleedka ficilka.

Dhaqan iskuuleed ku saleysan ka-qaybgal

- Ardaydu way fahmayaan rabshadda, cagajuglaynta, xadgudubka iyo takoorka, waxayna baranayaan sida loo aqoonsado loogana falceliyo.
- Ardayda waxaa lagu dhiirrigeliyaa in ay warbixin siiyaan shaqaalaha marka ay la kulmaan rabshad iyo in ay si firfircoon uga falceliyaan.
- Ardayda iyo waalidiinta waxaa laga qeybgelinayaa dhismaha dhaqan iskuuleed ammaan ah iyo horumarinta wadajirka.
- Waalidiinta waxaa la siiyaa warbixin iyo fursad ay kaga doodaan qorshaha iskuulku u dejiyey arrimahan.

Wax-ka-qabashada

- Shaqaalaha iskuulka waa in ay mar kasta ka falceliyaan rabshadda, cagajuglaynta, xadgudubka ama takoorka ay arkaan ama laga wargeliyo. Fiiro gaar ah.! Xaaladaha rabshad ama hanjabaad degdeg ah waxaa lagu dhaqmaa tilmaamo gaar ah.
- Shaqaaluhu marka hore waxay la hadlaan dhibbanaha rabshadda, cagajuglaynta, xadgudubka ama takoorka kadibna la hadlaan dhinacyada kale.
- Gunaanadka baaritaanka, go'aannada la gaaray iyo tallaabooyinka xiga waxaa lagu qoraa nidaamka elektaroonigga ah.
- Waalidiinta waxaa lagu wargeliyaa wixii dhacay isla maalintaas.
- Haddii dhacdadu u muuqato in ay noqon karto dembi, waxaa lala xiriiiraa booliiska waxaana la sameeyaa wargelin daryeelka carruurta ama mid iskudhafan (Sharciga badbaadada carruurta, qodobka 25§). Baahida taageerada waxaa guud ahaan habboon in la caddeeyo iyadoo la tixgelinayo dhammaan dhinacyada ay khusayso. Haddii loo baahdo, waxaa suurtagal ah in lala tashado booliiska Ankkuri-ga, qiimeynta baahida adeegyada qoysaska carruurta leh, ama xafiiska dhexdhexaadinta ee bartamaha Finland.
- Haddii falalka ay sii socdaan, waxaa la isugu yeeraa waalidiinta, ardayda, mas'uuliyiinta iyo shaqaalaha kale ee loo baahan yahay.

- Haddii rabshad ay dhacdo inta lagu jiro safarka iskuulka, cagajuglayn, dhibaateyn ama takoorid, waalidiinta waa in la wargeliyaa oo la siiyo taageero haddii loo baahdo, tusaale ahaan, dhexdhexaadin.

Kormeerka iyo taageerada kadib

- Shaqaaluhu wuxuu si joogto ah ula socdaa xaaladda muddo ku filan oo uu hubinayo in ardaygu dareemayo amni iskuulka iyo safarka: Toddobaad walba bisha ugu horreysa, labadii toddobaadba mar bisha labaad, kadibna sida loo baahdo.
- Kormeerka waxaa ka masuul ah macallinka fasalka ama mas'uulka arrimaha iskuulka, haddii aan si kale loo go'aamin.
- Shaqaaluhu wuxuu qiimeeyaa baahida taageerada ee dhinacyada iyo kooxaha. Tallaabooyinka taageerada shakhsiga iyo bulshada waxaa lagu heshiiyaa adeegyada taageerada xirfadlayaasha ardayda xaalad kasta. Waxaa sidoo kale la dejinayaa qorshe waxbarasho oo gaar ah haddii loo baahdo.
- Shaqaaluhu waxay wargeliyaan mas'uuliyiinta kormeerka, waxayna u hagaan dhinacyada ay khusayso adeegyada taageerada ee ka baxsan dugsiga marka loo baahdo, sida hawlaha ankkuriga, kooxda taageerada is-caawinta ee MLL Selviytyjät, ama xarunta taageerada ee xarunta qoyska. Haddii loo baahdo, ardayga waxaa loo qabtaa wadahal anshaxeed ama waxaa la mariyaa tallaabo anshaxeed iyadoo la tixgelinayo da'da, heerka horumarka, xaaladda iyo cawaaqibta.
- Hawlaha waxaa la qiimeeyaa lana horumariyaa sannad walba iyadoo lagu salaynayo xog uruurin, tusaale ahaan Sahanka caafimaadka iskuulka, sahanka ku qanacsanaanta ardayga iyo iskuulka iyo TEAviisari.

Rabshaddu waxay noqon kartaa mid maskaxeed, jireed ama xadgudub ah. Rabshaddu waa adeegsiga awood, xakameyn ama xoog jireed si ula kac ah ama ku hanjabaad. Ficillada rabshaddu waxay ka dhex dhici karaan ardayda dhexdooda ama ardayga iyo shaqaalaha iskuulka dhexdooda. Cagajuglayn, xadgudub iyo takooru waa noocyo ka mid ah rabshadda.

Cagajuglayntu waa dhibaateyn si joogto ah, ula kac ah loo geysto qof kale iyadoo laga dhaawacayo maskax ahaan, jireed ahaan ama bulsho ahaan. Cagajuglayn waxay sidoo kale ka dhici kartaa goobaha dijitaalka ah.

Xadgudubku waa dabeecad hadal ama ficil ah oo si ula kac ah loogu dhaawacayo, loogu hanjabo, loogu bahdilo ama loogu sharaf ridayo qof ama koox dad ah.

Takoorku wuxuu yahay in si ula kac ah qof ama koox loola dhaqmo si ka hooseysa ama loo gacan bidixeeyo marka loo barbar dhigo dadka kale, ama laga reebo fursado ay dadka kale helayaan.

Dhammaan falalka kor ku xusan waxay noqon karaan dembi.